

Weldoeners

De kunstenaar

Het is moeilijk te zeggen wanneer het gerucht de ronde begon te doen. Op een dag had het ons bereikt zonder dat we konden zeggen hoe. We hadden het van iedereen gehoord, we hadden het van niemand gehoord. We behandelden het als roddel waarvan we stiekem hoopten dat die door iemand in onze kennissenkring bevestigd zou worden. Aanvankelijk was het ondenkbaar om er anders over te praten dan met opgetrokken wenkbrauwen, gevolgd door een lach. Je kon niet te lang bij het onderwerp stil blijven staan zonder de verdenking op je te laden dat je gemakkelijk voor de gek te houden was, bijna geschikt.

We waren goed opgeleid, we volgden de nieuwsfeed, we aanbaden geen godheid die zo groot of veeleisend was dat we die niet de rug konden toekeren zodra de dingen gingen zoals wij wilden, we beheersten de kunst om voor veel dingen belangstelling te hebben maar ons bijna nergens druk om te maken. Uiteraard zetten we onze vraagtekens bij het waarheidsgehalte van het gerucht.

Het leek te mooi om waar te zijn. Of te rampzalig. Daar waren we het niet over eens. Het enige wat we wisten was dat we meer wilden weten.

Dus wendden we ons tot Dalia, want Dalia en haar galerie kwamen voor ons nog het dichtst in de buurt van een bron. Dalia ontkende dat zij het gerucht de wereld in had geholpen. Ze sprak niet

op die manier over haar kunstenaars. Het was te speculatief, te dramatisch, te publieksgericht.

We geloofden haar niet.

We hadden te veel persberichten, catalogusteksten, cryptische uitnodigingen en exclusieve voorvertoningen gezien om er niet van uit te gaan dat achter elk raadsel een bankrekeningnummer zat. Dalia was te veel gebaat bij het gerucht, maar dat maakte ons niet uit, want onze aandacht was getrokken.

We snakten naar iets wat we niet eens onder woorden wisten te brengen. Ons vocabulaire was daar niet toereikend genoeg voor. We waren net roofdieren die een geurspoor te pakken hadden gekregen van iets wat verscheurd of bemachtigd moest worden zodat niemand anders ermee vandoor ging. We waren vergeten hoe het kon voelen om écht iets te willen hebben, maar nu wisten we dat weer. In de wereld bestond magie en we hoefden die niet eens te begrijpen; we wilden er gewoon bij in de buurt zijn.

De vriendin

Wanneer Alma's leven is gekrompen en er niemand meer van haar verwacht dat ze gestreken blouses draagt, gebeuren er twee dingen tegelijk: Maud verdwijnt en Joël vindt helemaal achter in de kast een schilderij. Het is een ingebouwde kast die zich van vloer tot plafond uitstrekt over een van de lange wanden in de hal. Schoonmaakspullen, de stofzuiger, een wasrek, schaatsen, sjaals, winterondergoed, winterjassen, te klein geworden kinderkleding, dozen, koffers, en spullen waarvan ze zijn vergeten dat ze die hebben en die ze liever willen blijven vergeten, worden allemaal door die kast ingeslikt. Het was de opbergruimte die hun het zetje gaf om zich in de schulden te steken en het appartement te kopen, zo motiveerden ze de verhuizing althans voor elkaar, voor hun omgeving en voor de man van de bank die hun hypotheek goedkeurde, alsof zo iets hem wat kon schelen.

Alma was het schilderij bijna vergeten. Ze is oprecht verbaasd wanneer Joël vraagt waar het vandaan komt. Aan hun wanden hangen uitsluitend ingelijste posters van allerlei musea en kunsthallen, geen originele werken.

Na een ogenblik van stilte antwoordt Alma dat het een cadeau van Maud is.

Joël fluit even, met een waarderende blik op het schilderij: 'Dat zal wel een paar centen waard zijn.' Zijn formulering maakt

duidelijk dat hij een grap maakt, maar Alma lacht niet, ze heeft het te druk met het verbergen van haar gêne. In haar achterhoofd was het schilderij altijd iets wat ergens veilig was weggeborgen voor moeilijke tijden, als een onderpand waar je het verder niet over had. Maar dat zou ze nooit toegeven, niet aan Joël en al helemaal niet aan Maud.

Joël vraagt of ze het niet moeten ophangen, en hij wil op zolder al gereedschap gaan pakken. Maar Alma steekt een stokje voor die plannen en zegt zo afgemeten nee dat het net is of ze hun hele gespreksdraad doorknipt; er is niets waarop ze kunnen voortborduren.

Joël blijft staan. Hij stokt als het ware midden in een beweging. Zijn houding straalt uit dat hij nog wel aan het gespreksonderwerp vasthoudt. Zijn handpalmen naar boven gericht.

‘Ik weet niet of ik het wel mooi vind,’ zegt Alma. ‘En of het hier wel past.’

‘Ik vind het wel mooi,’ zegt hij terwijl hij naar de keuken loopt.

Zijn rug straalt uit dat hij beledigd is. Maar wanneer hij een paar minuten later opgeschuimde melk opschenkt in een kop vers gezette koffie begint hij over wat ze dit weekend verder zullen gaan doen en Alma ziet dat als een teken dat hij het schilderij al is vergeten. Ze zet het terug op zijn plek achter de winterkleding, een autozitje, een kapotte tv en oude verhuisdozen.

Joël komt het schilderij op een zondag tegen. Op maandag belt Dalia op om te vertellen dat Maud is verdwenen. Onwillekeurig voelt Alma zich geveild dat zij de eerste van Mauds vrienden is met wie Dalia contact opneemt. Het telefoontje bevestigt de diepte van hun vriendschap meer dan Maud zelf in heel lange tijd heeft gedaan.

Alma is zo blij met deze bevestiging dat die de verdwijning overschaduwt, althans aanvankelijk. Om de een of andere reden is ze niet verbaasd. Het lijkt logisch, want wanneer plotselinge gebeurtenissen eenmaal plaatsvinden, lijkt het altijd of ze voorbestemd zijn.

Het is een kort gesprek. Alma wordt 's middags gebeld als ze op kantoor is, met een zwaar hoofd na drie vergaderingen, een werkcollege en te veel tijd die ze aan haar inbox kwijt was.

De verbinding is slecht. Het klinkt alsof Dalia onderweg is naar iets, misschien dat ze in de metro zit, of in een taxi. Alma krijgt de indruk dat Dalia haar in een opwelling heeft gebeld. Door de manier waarop ze naar woorden zoekt, zichzelf corrigeert, opnieuw begint. Dat is niets voor haar.

Alma leunt met beide ellebogen op haar bureau naar voren. De collega die het kantoor met haar deelt, kijkt haar nieuwsgierig aan.

‘Hebben jullie...’ Alma draait zich om en begint zachter te praten, ‘aangifte van haar verdwijning gedaan bij de politie?’

‘Ze is niet op dié manier verdwenen.’ Dalia’s irritatie overstemt het hakkelige geluid. Daarna stilte. Alsof ze haar best doet een andere toon aan te slaan. ‘Iemand weet waar ze is.’

Alma humt. De beklemtoning ontgaat haar niet. Ze weet alleen niet hoe ze die moet interpreteren.

‘Het leek me goed dat jij dit wist,’ zegt Dalia. ‘Voor het geval je iets zou horen...’

Ze maakt haar zin niet af. Of het geluid komt niet helemaal over.

‘Ja,’ zegt Alma. ‘Zeker. Dank je,’ voegt ze eraan toe, zonder te weten waarom.

‘We hebben nog contact,’ zegt Dalia.

‘Ja,’ zegt Alma opnieuw.

Ze houdt haar telefoon in haar handen totdat het scherm zwart wordt. Ze vraagt zich af wat Maud zou doen als de rollen omgekeerd waren, als zij degene was die was verdwenen. Het fantasietje verliest snel zijn charme want zij leidt niet het soort leven waaruit je kunt verdwijnen. Haar agenda is te vol, haar plichten zijn te niet-onderhandelbaar, haar persoonlijkheid is te afhankelijk van routines en controle.

‘Is er iets aan de hand?’ vraagt haar collega.

‘Nee, hoor,’ zegt Alma. ‘Alles is in orde.’

Ze loopt naar de pantry om een appel te halen. Ze snijdt hem in partjes en overpeinst ondertussen wat ze zal doen, of ze Dalia zou moeten terugbellen voor verdere details. Ze spoelt de snijplank en het mesje af en eet langzaam de appelschijven op terwijl ze uitkijkt over het park buiten bij het universiteitsgebouw.

Alma dacht altijd dat het leven zich vroeg of laat aan een dramaturgie zou onderwerpen. Dat de logica achter gebeurtenissen die willekeurig, onverklaarbaar en zinloos overkomen zich uiteindelijk kenbaar zou maken. Dat het allemaal in een bevredigende ontknoping zou samenkomen. Dat denkt ze niet meer. Maar ze ziet nog steeds overal verhalen. Het is moeilijk om het over Mauds verdwijning te hebben omdat ze niet weet tot wat voor soort verhaal die verdwijning behoort. Is het verhaal triest? Dramatisch? Positief? Het genre is onduidelijk. Ze vermijdt het om te praten over dingen die ze op een feest of tijdens een etentje niet op een eenvoudige manier tot een onderhoudende anekdote kan omdraaien. Als iets niet met een lach, een veroordeling of een goedkeuring kan worden afgesloten weet ze niet hoe ze zich ertoe moet verhouden. Die onzekerheid bezorgt haar buikpijn. Ze gebruikt het woord ‘verdwijning’ niet eens, maar zegt tegen Joël dat ze Maud niet te pakken kunnen krijgen. Alsof die al haar wachtwoorden is vergeten of haar mobiel is kwijtgeraakt. Wat misschien ook wel zo is. Joël rolt met zijn ogen en Alma moet denken aan wat Maud ooit een keer over een ex-vriendje zei: ‘Er zit geen poëzie in hem.’

Ze probeert Maud te bellen, maar die is niet bereikbaar. Ze schrijft een bericht en verstuurt dat via alle beschikbare kanalen, maar geen enkel bericht komt aan. In de damp van de vissticks in de koekenpan staat ze te kijken naar de lege cirkel, het eenzame vinkje, het rode uitroepteken. Ze gaat naar de Instagrampagina van Maud en scrolt door het raster van foto’s, alsof ze haar daar denkt te kunnen vinden, of althans een klein deel van haar.

De laatste foto is meer dan een jaar geleden gepost. Maud zit op haar hurken voor een doek op de vloer van een atelier. Ze heeft haar armen gekruist en houdt haar linkerhand om haar rechterknie en haar rechterhand om haar linkerknie, en haar gezichtsuitdrukking is ondoorgroendelijk. Afhankelijk van waarop Alma haar blik richt, verandert Mauds gezicht; de ene keer kijkt ze verdrietig, de andere keer geïrriteerd, onverschillig of mysterieus geamuseerd. In het commentaarveld wordt geen rekening gehouden met de verscheidenheid aan gezichten binnen één gezicht; daar is alleen ruimte voor sterren, vuren en hartjes in allerlei kleuren, en vragen over waar Maud haar spijkerbroek heeft gekocht.

Alma legt haar mobiel weg en zet het fornuis uit.

Ze hadden altijd regelmatig contact. Maud belde vanaf luchthavens, uit hotelkamers, taxi's, treincoupés, haar atelier, de woongroep in Londen en soms vanuit haar ouderlijk huis, waar ze zo nu en dan een tussenlanding maakte. Alma nam haar telefoontjes aan in haar appartement aan de Inteckningsvägen in Stockholm, op de bank of in bed genesteld, soms alleen, soms met Joël slapend naast zich, daarna altijd met Signe in haar armen.

Ze werd vaak laat op de avond gebeld, wanneer de duisternis buiten voor de ramen zo compact was dat ze het gevoel had alsof hun huis was weggezonden op de bodem van de zee. Voor Alma was de stem van Maud net een lichtsnoer aan de oppervlakte, waardoor ze eraan werd herinnerd dat er een wereld bestond buiten het afgeperkte vierkant, waarvan de hoeken werden gevormd door haar huis, kantoor, de supermarkt en de speelplaats; een vierkant dat in zekere zin haar leven was geworden zonder dat ze nog precies wist wanneer of hoe ze daar haar toestemming voor had gegeven.

Mauds constatering dat er in voortdurende verandering paradoxaal genoeg ook eenheidsworst zit, vormde voor Alma geen troost. Als ze in een slecht humeur was, werd ze soms boos over

wat zij opvatte als tekenen dat Maud iets van haar leven begreep wat ze zelf niet begreep.

Aangezien Alma een hekel had aan analyses waar ze niet op zat te wachten begon ze haar werkelijke gedachten en gevoelens te verzwijgen. Oprechtheid werd ingeruild voor verslagen van to-dolijstjes, huizenbezoeken, en recepten die ze wilde uitproberen. Ze hoorde zelf dat ze Maud verveelde, maar ze wilde Mauds analyses niet aanwakkeren door te delen wat er in haar omging. Ze ging zo op in het overeind houden van zichzelf, haar relatie en haar kind dat alle pogingen om het eigen ik grondig te bestuderen belachelijk leken, soms zelfs onsmakelijk.

Pas later, toen de frequentie van de telefoontjes afnam, begon ze na te denken over wat voor soort gedachten en gevoelens Maud van haar kant verkoos te zwijgen.

Wanneer Alma thuis op de bank interviews met Maud zat te lezen, was ze altijd verbaasd over de persoon die uit de antwoorden naar voren kwam. Ze wist niet zeker wie de Maud was met wie de journalist praatte; of het de echte of de neppe was, en welke versie van Maud ze zelf had leren kennen. Vervolgens trok ze haar harde onderscheid tussen echtheid en valsheid in twijfel, want ze wist heel goed dat dat haaks stond op de tijdgeest. Toch kostte het haar moeite om het gevoel van zich af te schudden dat ze Maud wilde confronteren met wat ze beschouwde als overdrijvingen, constructen of gewoonweg feitelijke onjuistheden.

Mettertijd kwamen de telefoontjes onregelmatiger, om vervolgens een zeldzaamheid te worden. Alma weet niet goed waarom. Het gebeurde zonder reden, of om duizend kleine redenen, zoals zoveel andere dingen. Misschien was het simpelweg dat er een eind kwam aan de periode van chronisch slaaptkort: wanneer Maud belt slaapt Alma, wanneer Alma belt is Maud druk bezig om een andere versie van zichzelf te zijn.

Na afloop van de covidpandemie is het voor Alma duidelijk dat

ze het contact zijn verloren. Dat is het moment waarop Dalia opbelt om te vertellen dat Maud verdwenen is.

Na het telefoontje van Dalia verstrijken er een paar weken. Alma went zich aan om elke dag Mauds naam te googelen. Ze maakt een alert aan zodat ze een pushmelding krijgt zodra er nieuws over Maud verschijnt. Het is als peilen in een oneindige sinkhole. Povere resultaten. Er worden een paar artikelen en blogposts gepubliceerd, maar dat zijn korte teksten waarin Maud enkel in bijzinnen voorkomt, met uitzondering van een artikel over haar aanstaande expositie, waarvan Alma vermoedt dat het een bewerkt persbericht van de galerie is. Ze herkent de verkooppraat.

Nergens wordt er gerept over een verdwijning.

Alma denkt na of ze contact op zal nemen met Mauds ouders of broer en zus, maar besluit dat ze de situatie dan te groot maakt. Ondanks alles klonk Dalia niet ongerust, alleen geïrriteerd, zoals altijd het geval is wanneer kunstenaars uit haar stal zich gedragen op een manier die haaks op de belangen van de galerie staat.

De markt geeft de voorkeur aan kunstenaars die voorspelbaar zijn.

Gedurende haar tijd bij de galerie heeft Alma een aantal keren gezien hoe de marktwaaarde van zo iemand instortte. Kunstenaars die ziek werden, zich politiek onmogelijk hadden gemaakt of allerlei existentiële crises doormaakten, meestal veroorzaakt door een bevalling, een scheiding of het overlijden van een naaste, werden

soms moeilijk in de omgang, of overdreven productief. De bedoeling van het beperken van de schade was altijd dat de investeringen van de weldoeners zoveel mogelijk werden beschermd. Misschien dat Dalia in Mauds geval een dergelijk proces voor ogen heeft.

Op een dag komt er een e-mail van Dalia. Bedrieglijk pretentieloos. De onderwerpregel is zelfs blanco. Alma klikt het tabblad met de e-mail weg, maar nog geen paar minuten later keert ze al terug naar haar inbox. Haar nieuwsgierigheid laat zich niet langer beteugelen, die neemt alleen maar toe als ze die met gespeelde onverschilligheid probeert te onderdrukken.

Ze opent de e-mail en leest het bericht.

Dalia zal binnenkort een paar dagen in de stad zijn, ze verblijft in een hotel dicht bij het centraal station, heeft Alma tijd om samen een koffietje of een wijntje te doen, dat zou leuk zijn, het is zo lang geleden, Dalia wil graag horen wat ze tegenwoordig doet.

Hoffelijk en anoniem. Geen woord over Maud. Alma begrijpt dat Dalia de formuleringen heeft zitten wikken en wegen; zijzelf, of misschien een assistent van de galerie die in dat geval een aantal concepten heeft gepresenteerd voordat de e-mail is verstuurd en in Alma's inbox belandde. Dalia heeft geen reden om Alma zo hoffelijk te bejegenen. Hun onderlinge machtsverhouding vereist dat niet.

Alma's eerste neiging is om een screendump van de e-mail te maken en de afbeelding naar Maud te sturen. Ze wacht ruim een uur voordat ze een antwoord stuurt. In haar reactie imiteert ze de anonieme hoffelijkheid dusdanig dat het bijna een parodie wordt. Daar is ze mee in haar nopjes. Ze nodigt Dalia bij haar thuis uit, omdat ze zich op eigen terrein het meest op haar gemak zal voelen; zij wil de sfeer bepalen.

Nadat ze de e-mail heeft verzonden staat ze op van haar schrijftafel. Ze doet de bureaulamp uit en gaat een wandeling maken. Haar mobiel laat ze liggen om tijdens het wandelen niet te kijken

of er al nieuwe e-mails zijn binnengekomen.

Ze is nog niet ver gekomen of ze heeft al spijt. Haar huis vormt eigenlijk een te armoedig decor voor hun ontmoeting. Het gezinsleven komt het best uit als iets in de verte, niet als een decor. Het zou veel beter zijn om in een café of restaurant af te spreken. Ze loopt snel terug naar kantoor om een reden te bedenken waarom het beter is om in de horeca af te spreken, maar Dalia heeft al gereageerd. Het ongeopende envelopje zit in de inbox, als een kleine beschimping van de gespeelde afstandelijkheid. Nu een andere plek voorstellen zou een ambivalente indruk maken, dus Alma reageert met een bevestiging van tijd en plaats, en geeft haar adres op, inclusief de deurcode. Meteen ziet ze voor zich hoe haar buitenwijk in het zuidelijke deel van Stockholm, met zijn dennen, pizzeria's en lage ondiepe flats, door Dalia's wereld wordt ingenomen, als een dichte mist die de contouren aan Alma's werkelijkheid ontnemt en herinneringen oproept aan iets anders.

Wanneer Alma van haar werk thuiskomt, vertelt ze aan Joël over de gemaakte afspraak. Ze verwacht dat hij verwonderd zal zijn, maar hij reageert nauwelijks op de informatie. Hij staat gebogen over een snijplank op het aanrecht een komkommer te snijden, de enige groente die Signe wil eten.

'Dat klinkt gezellig,' zegt hij en hij voegt eraan toe dat er waarschijnlijk nog wel chocoladebiscuits in de voorraadkast liggen.

Ze opent de deur van de kast om te kijken. Daar ligt inderdaad een rood pak, helemaal bovenin, buiten bereik van Signe. De aanblik van het eenzame rode biscuitpak tussen pasta, rijst, bonen, knäckebröd en blikken tomatenpuree doet haar denken aan een van Mauds vroege schilderijen, zo waarheidsgetrouw dat het leek of je zo je hand kon uitsteken om een voorwerp van het doek te pakken en het precies te gebruiken waarvoor het bedoeld was. Gebruiksvoorwerpen gewikkeld in een omhulsel van verf en licht.

Ze loopt naar de slaapkamer om zich om te kleden. Het vertrek

bevindt zich direct naast de keuken en is heel klein; er is alleen plek voor het tweepersoonsbed dat zich in een permanente staat van beleg over het vloeroppervlak uitstort. Op het gedeelte van de vloer dat niet door het bed wordt ingenomen staat een wasmand, half verborgen achter de linnen gordijnen.

Ze gaat op de rand van het bed zitten en trekt haar panty en beha uit. Ze kijkt naar de stapel was en overweegt om naar de wasruimte beneden in het gebouw te gaan om te kijken of er een machine vrij is. Maar het idee om de stapel kleren naar beneden te dragen en de bonte was van de witte te scheiden, door het trappenhuis heen en weer te rennen, daarna de boel in de droger te stoppen, de kleren weer naar boven te slepen en in het appartement alles uit te storten en te proberen sokken in allerlei tinten zwart bij elkaar te zoeken, maakt haar lusteloos.

Ze haalt haar mobiel tevoorschijn om een bericht naar Maud te sturen. Het voegt zich boven op de oude berichten die nog steeds niet zijn afgeleverd.

Waar zit je?

En daarna: *Waar ben ik?*

Ze verwacht dat Maud zal reageren met een rijtje vraagtekens. De mate van vrolijkheid wordt weerspiegeld in het aantal symbolen. Maud stuurt altijd minstens twee vraagtekens op een rij. Ze schrijft uitsluitend in kleine letters, gebruikt wel vraag- en uitroep-tekens, maar nooit emoticons. Alma begint elke zin altijd met een hoofdletter, ze gebruikt punten en komma's, en ze voegt emoticons toe om de scherpe randjes van de correctheid af te halen. Ze houdt er vooral van om rebussen te maken met dierenkoppen, bloemen, fruit, maskers en alledaagse voorwerpen. Maud begrijpt die meestal wel, Joël legt dergelijke berichten voor het grootste deel verkeerd uit omdat hij denkt dat ze allemaal een seksuele ondertoon hebben. Hij reageert op al haar raadsels met een aubergine.

Mauds laatste bericht aan Alma, van bijna drie maanden geleden, luidt: *heb je vanavond tijd om te praten??* Alma is vergeten

daarop te reageren, er kwam iets of iemand tussen, vermoedelijk Signe of Joël.

Er komen geen vraagtekens van Maud. Tussen Alma's vakjes met tekst zwelt de stilte wit en onverbiddelijk aan.

Die avond eten ze macaroni in roomsaus en worstjes, zo hard gebakken dat er een knapperig geluid klinkt tijdens het kauwen. Signe steekt haar tong door het zachtste gedeelte van de komkommer en slurpt het vocht op. Joël heeft vegen ketchup bij zijn mondhoeken.

Alma bekijkt hun spiegelbeeld in het keukenraam. Joël en zij zitten tegenover elkaar, Signe zit aan het hoofdeinde van de tafel, de plafondlamp verlicht hun hoofden en kroont hen met drie aureolen. *De heilige drie-eenheid*. Alma hoort het Maud zeggen, alsof ze naast haar zit met haar hand rond Alma's oorschelp, haar adem zo warm dat die net een kietelende aanraking is. Op het moment dat Joël een extra spiraal ketchup op zijn bord spuit, schrikt ze.

'Ik weet dat het niet voedzaam is,' zegt hij, alsof hij Alma's opmerking voor wil zijn.

Ze staat op om de plafondlamp uit te doen en twee kaarsen op tafel aan te steken. Alles ziet er anders uit in het schijnsel van de twee vlammetjes.

Ze herhaalt de informatie over Dalia's bezoek, want ze heeft het gevoel dat hij niet echt heeft geluisterd naar wat ze zei. Ze heeft gelijk; hij kijkt haar aan zoals je iemand aankijkt die iets voor het eerst vertelt. Ze verwijt het hem niet, zij vergeet ook vaak wat hij zegt. Ze vertelt over Dalia's e-mail en beroert daarmee haar oude leven vóór hem. Vroeger wilde er nog weleens nieuwsgierigheid in zijn ogen oplichten als ze het over die vóór-hem-periode had, maar dat is inmiddels allemaal erg lang geleden. Hij staat wijdbeens midden in haar leven dat nu gaande is; dat is het enige wat telt.

Joël probeert Signe te laten eten en luistert ondertussen naar haar, en hij maakt er een dingetje van dat hij naar haar luistert,

want hij kijkt haar aan met die blik waar ze zo dol op was toen ze elkaar net leerden kennen. Rustig en uitnodigend, alsof hij inschikt om haar een zitplaats te geven. Ze is nog steeds dol op die blik.

Hij was zo anders dan alle andere mannen die ze tot die tijd had ontmoet en op wie ze verliefd was geworden. Op een rustige manier anders. Hij zei wat hij bedoelde en deed wat hij zei dat hij zou doen. Wankelmoedigheid was hem vreemd. Ze besepte toen dat ze tot die tijd wankelmoedigheid voor diepgang had aangezien.

Er was een tijdje een ander, vlak voor Joël, een ander die zich in een vergelijkbare situatie als zij bevond. Ook een terugkeerder, die wist wat het betekende om je thuisstad met een wereldse blik te bekijken. Maar anders dan zij had hij niet de neiging om thuis te verheerlijken zoals je een warm bad verheerlijkt. Hij stelde nog steeds hoge eisen aan zichzelf en zijn omgeving, eisen die hij moeilijk onder woorden wist te brengen, behalve dan dat hij een onconventioneel leven wilde leiden. Hij wilde naar het platteland verhuizen, zelfvoorzienend worden, hij genoot van het doorprikken van politieke luchtballonnetjes, ongeacht of dat op de bank voor de tv was of in een restaurant met vrienden. 'De goedkope triomf van dingen doorzien,' citeerde ze in het luchtledige toen ze op een avond samen in zijn badkuip lagen. Hij deed net of hij haar niet verstond, maar het kon ook zijn dat hij niet begreep wat ze bedoelde. Hij streek met zijn vinger door de vlam van de geurkaars (tabak, cederhout en eiken) en had het over welke gewassen het gemakkelijkst te kweken waren in de Scandinavische winter. Maar Alma wilde gewoon een comfortabel en stabiel bestaan; ze kon het niet eens opbrengen om dit als een protest of stellingname af te schilderen. Ze snakke naar de kleine dingen: een krantenabonnement nemen, onderweg van je werk naar huis bloemen kopen, boodschappenlijstjes maken en een goed gesorteerde supermarkt met een groot aanbod aan groente en fruit bezoeken, op zondagochtend koffie van versgemalen bonen drinken en naar lange radioprogramma's luisteren. Ze was destijds erg moe, maar stond tegelijkertijd te popelen om

die vermoeidheid af te schilderen als een cruciale stap op weg naar volwassenheid en verstand.

Het was een opluchting toen ze Joël ontmoette. Een voor Stockholm erg karakteristiek menstype: wereldwijd maar demonstratief belabberd in Engels, welopgevoed maar tijdens de borrel na het werk snoevend, belezen maar bang voor ernst zonder ironie, links-georiënteerd maar uit praktische overwegingen toegeeflijk ten aanzien van allerlei soorten onrecht. Ze begreep hem moeiteloos.

Wanneer ze met Signe in de buggy door de buurt rondwandelen, maakt Joël altijd grappes over de esthetiek van de volkshuisvesting in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw. Alma luistert naar hem terwijl hij gebaart in de richting van de huizen en het heeft over de menselijke proporties van de architectuur en over de rotswand die tien meter boven zeeniveau uitstijgt maar wordt getemd door de functionele stijl van de bebouwing. Ze vindt het leuk dat hij zich weet te distantiëren van hun leven en de plek waar hun leven zich afspeelt. In hun kennissenkring zijn er veel die het niet lukt om hun bestaan te zien als een uiting van iets anders dan van hun individualiteit. Misschien is het te onprettig om toe te geven dat ondanks beslissingsangst bij alle keuzemogelijkheden die ze hadden, eigenlijk alleen enorme misstappen ervoor zouden hebben gezorgd dat ze een ander leven zouden hebben dan ze nu leiden.

Joëls blik verhardt zich als ze op zulke gespreksonderwerpen uitkomen, als ze zich te ver verwijderen van het bekende terrein waar de grappen al afgezaagd zijn en er geen gevaar te duchten is. Op momenten waarop zij van het bekende afwijkt, heeft ze het vermoeden dat hij zou willen dat ze meer leek op de vriendinnen van zijn vrienden. Die zijn welbespraakt en dragen wikkellijurken en zelfgebreide vesten, gebruiken stoffen tasjes, geven stekjes weg als ze op bezoek gaan en hebben een vlamme maatschappelijke interesse die in werkelijkheid nooit iemand echt raakt; die geeft alleen een beetje warmte bij de gesprekken tijdens etentjes, waar hun partners bij zitten in dunne overshirts. Met de hulp van Dalia

en aanmoediging vanuit de galerie is Alma zo goed geworden in het spiegelen van anderen, in het worden van de persoon die anderen wilden dat zij zou zijn, dat ze zichzelf er soms nog steeds op betrapt dat ze die rol speelt. Ze is een verkoper geworden, maar tegenwoordig verkoopt ze vooral zichzelf. Het rollenspel wordt pas duidelijk als ze uit haar rol wil stappen en de schrik in de ogen van de ander ziet.

Na het avondeten zetten ze het nieuws aan. De beelden uit de wereld flikkeren langs. Voor het raam van de woonkamer staan de dennen er onverstoorbaar bij.

Wanneer Joël Signe naar bed brengt, opent Alma de deur van de kast in de hal. In het duister tuurt ze naar Mauds schilderij, dat daar goedaardig als een huisdier op iets of iemand staat te wachten. Met haar voet schuift Alma het schilderij voorzichtig verder de kast in, waar het uiteindelijk omgekeerd achter een keukentrapje en twee koffers belandt.

Deze publicatie kwam tot stand dankzij
een subsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Met dank aan de Swedish Arts Council
voor de bijdrage aan de vertaalkosten

**SWEDISH
ARTSCOUNCIL**

ISBN 978 90 263 7415 9

ISBN 978 90 263 7416 6 (e-book)

© 2025 Johanna Hedman, first published by Norstedts, Sweden

Published by agreement with Norstedts Agency

Het citaat op pagina 23 komt uit het gedicht 'Haydn' van Anna Greta Wide,
uit *Det hungrande hjärtats hemkomst* (Litteraturbanken, 2020).

© 2026 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Janny Middelbeek-Oortgiesen

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Oorspronkelijke titel *Mecenaterna*

Oorspronkelijke uitgever Norstedts, Zweden

Omslagontwerp Margo Togni op basis van het ontwerp van Sara R. Acedo

Omslagillustratie © Alice Pike Barney/Smithsonian American Art Museum/
Wikimedia Commons

Foto auteur © Christine Olsson/TT/Kod 10430

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en
verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie
van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier
waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen